

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

ANALIZA STANJA HRVATSKE IT INDUSTRIJE

Izdavač

Hrvatska gospodarska komora

Za izdavača

dr. sc. Luka Burilović

Pripremili za HGK

Boris Žitnik, OMNIAconsult

Dalibor Subotičanec, Tvornica istraživanja

Dizajn i tisak

INTERGRAFIKA TTŽ, Zagreb

Naklada

500 primjeraka

Zagreb, prosinac 2020.

Sviše od pet tisuća tvrtki hrvatska IT industrija po prihodu i izvozu izbija na čelo hrvatske ekonomije. Informacijske tehnologije godinama pokazuju snažan trend rasta i otpornost, unatoč krizama koje su pogađale druge grane gospodarstva. Sve promjene u gospodarstvu i društvu s kojima smo se suočili tijekom 2020. godine potvrdile su kako je IT ključna industrija današnjice, i sama za sebe i kao vertikalna industrija za digitalnu transformaciju društva.

Cilj je Analize Hrvatske gospodarske komore, izrađene na inicijativu Udruženja za informacijske tehnologije HGK, precizno opisati ovu djelatnost kako bi se i njene potrebe i potencijali mogli kvalitetno procijeniti, a samim time i kako bi se mogao razviti konkretan i održiv plan razvoja za budućnost. Uključuje dubinski uvid u obujam i demografiju, strukturne i tehnološke značajke, trendove, značaj u nacionalnom gospodarstvu te međunarodne usporedbe. Naime, trebamo saznati gdje smo kako bismo mogli definirati kamo želimo ići.

U 2017. godini izrađena je metodologija analize, a u 2018. po toj je metodologiji izrađena Analiza hrvatske IT industrije za razdoblje od 2008. do 2017. godine. Na ovaj način višegodišnji projekt praćenja i analize IT industrije jasno prikazuje i tumači kretanja u ovoj industriji te u suradnji s državom i drugim ključnim dionicima prati, predviđa i usmjerava digitalizaciju gospodarstva, državne uprave i građana, a time i doprinos hrvatske IT industrije nacionalnom blagostanju.

Ovogodišnja je analiza nadopunjena podacima o ulaganjima u istraživanje i razvoj od 2008. do 2019. godine te nudi pregled po županijama za ukupno razdoblje. Analizom ulaganja u istraživanje i razvoj želimo steći uvid u razinu inovativnosti i smjernice za razvoj IT industrije prema kategorijama IT poduzeća. Pregled po županijama pruža pregled teritorijalne rasprostranjenosti IT industrije u zemlji i analizira ulogu i značaj te specifičnosti koje IT industrija ima u pojedinoj županiji.

Daljnji razvoj tehnologije u idućim godinama, uz potrebu za novim i fleksibilnijim oblicima rada, izazvat će tektonske promjene u gospodarstvu, na tržištu rada te u načinu i vrsti poslova koje će ljudi u budućnosti obavljati. Kako bismo držali korak s tim promjenama, jaka i perspektivna IT industrija nezaobilazan je čimbenik na tome putu.

Predsjednik
dr. sc. Luka Burilović

DIGITALNA KOMORA

Nova dimenzija usluge

Pokrećete poslovanje, tražite nove izvore financiranja ili samo želite znati kako posluje vaša konkurencija?

Besplatno se registrirajte na **digitalnakomora.hr** i budite u prednosti već danas.

Europska unija
Zajedno do bolnove EU

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnoga
razvoja i fondova Europske unije

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

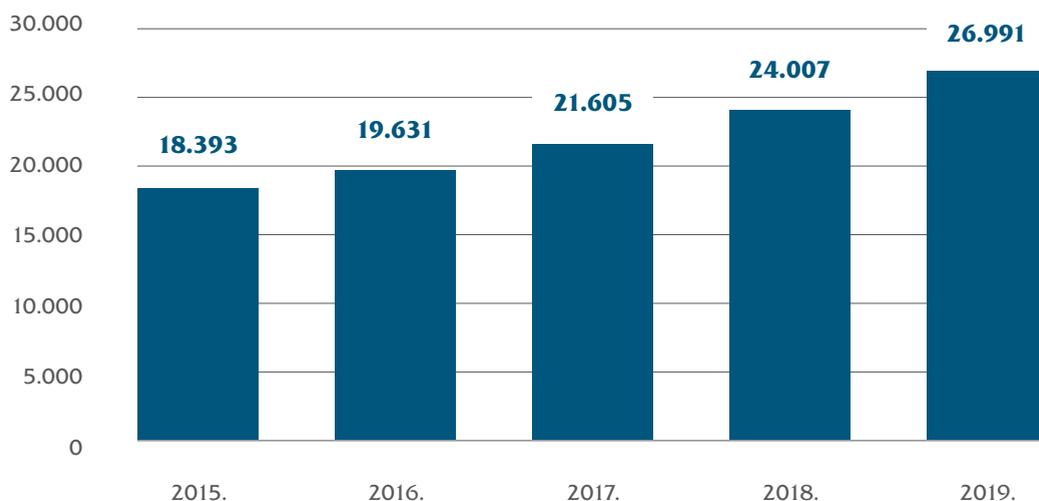

Operativni program
KONKURENTNOST
I KOHEZIJA

Projekt Digitalna komora sufinancirala je Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Sadržaj oglasnog materijala isključiva je odgovornost Hrvatske gospodarske komore.

Kretanje ukupnog prihoda hrvatske IT industrije

Ukupni prihod (mil. kn) hrvatske IT industrije u posljednjih pet godina

U 2019. godini, hrvatska IT industrija ostvarila je ukupni prihod od 26,99 milijardi kuna, uz godišnji rast od 12,4 posto. Između 2015. i 2019. promet hrvatske IT industrije rastao je po PGSR-u od 11,2 posto, pri čemu je na domaćem tržištu ostvaren za 9,8 posto, a izvozom za bitno viših 14,9 posto. Ukupni prihod hrvatske IT industrije već je 2012. dosegao

razinu ostvarenu u pretkriznoj 2008. godini. U posljednjih pet godina, u svim godinama, osim 2016. raste po dvoznamenkastim godišnjim stopama, dakle bitno brže od rasta društvenog brutoproizvoda. Udio novostvorene vrijednosti IT industrije u društvenom brutoproizvodu iznosi 2.1 posto, uz prosječnu godišnju stopu rasta od 12,6 posto, što je najviša stopa rasta od svih sastavnica BDP-a.

5 velikih brojki

**27
milijardi
kuna**

ukupnog prihoda ostvarila je hrvatska IT industrija u 2019. godini. To predstavlja 3,4 posto ukupnog prihoda nefinancijskog dijela gospodarstva zemlje.

**33.031
zaposlena
osoba**

Broj zaposlenih u IT industriji u 2019. premašio je 33.000, ili 3,4 posto od broja zaposlenih u gospodarstvu zemlje.

**5.718
tvrtki**

U 2019. broj IT poduzeća u Hrvatskoj dosegao je 5.718 što je 4,2 posto od ukupnog broja poduzeća u zemlji.

**8.631
kuna**

Prosječna mjesečna neto plaća u hrvatskoj IT industriji u 2019. iznosila je 8.631 kunu i bila je 48 posto viša od prosječne neto plaće u gospodarstvu zemlje.

**8
milijardi
kuna**

Izvoz IT industrije u 2019. godini premašio je osam milijardi i predstavljao je 5,3 posto ukupnog izvoza zemlje.

Izvoz - pokretač rasta IT industrije

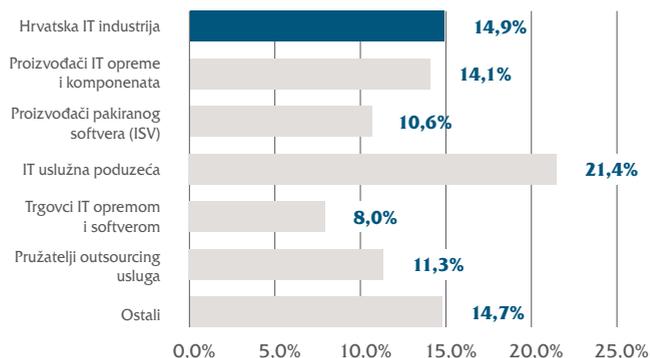
Izvoz (knM) hrvatske IT industrije u posljednjih pet godina

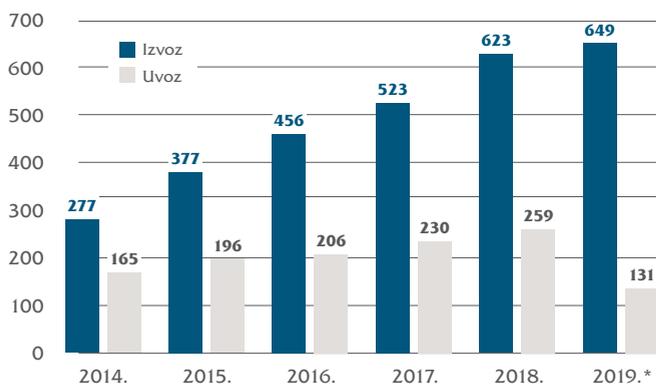
U 2019. izvoz hrvatske IT industrije dosegao je 8,05 milijardi kuna (1,07 milijardi eura), uz godišnji rast od 15,0 posto. Od toga više od 76,3 posto otpada na IT uslužno-softverska poduzeća, a 16,6 posto na IT trgovce (reeksport) i 5,5 posto na proizvođačka poduzeća.

Posebno brzo raste izvoz IT uslužnih poduzeća, a u okviru toga izvoz novog vala brzo rastućih izvozno orijentiranih tvrtki te brojnih programerskih mikrotvrtki, često u stranom vlasništvu. Godišnje stope rasta izvoza ovih tvrtki često dosežu i do 50 posto.

Prosječna godišnja stopa rasta izvoza hrvatske IT industrije prema kategorijama poduzeća u posljednjih pet godina

Izvoz i uvoz računalnih usluga (mil. €), 2014. - 2019.

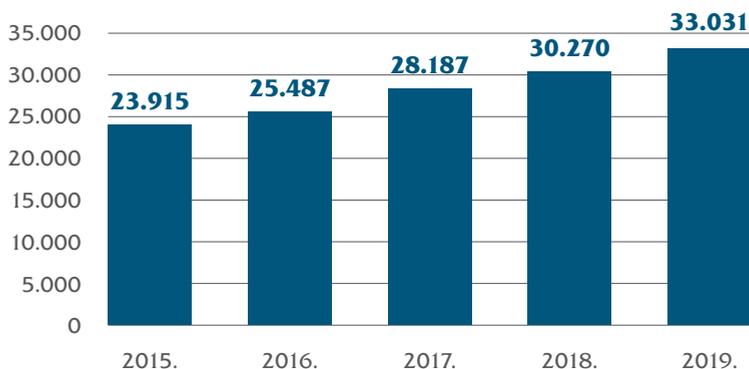
Prema podacima iz platne bilance, izvoz računalnih usluge iz Hrvatske u 2019. dosegao je vrijednost od 649 milijuna eura (4,87 milijardi kuna). U posljednjih pet godina raste po prosječnoj godišnjoj stopi od 18,6 posto.

IT industrija djelatnost koja stvara radna mjesta

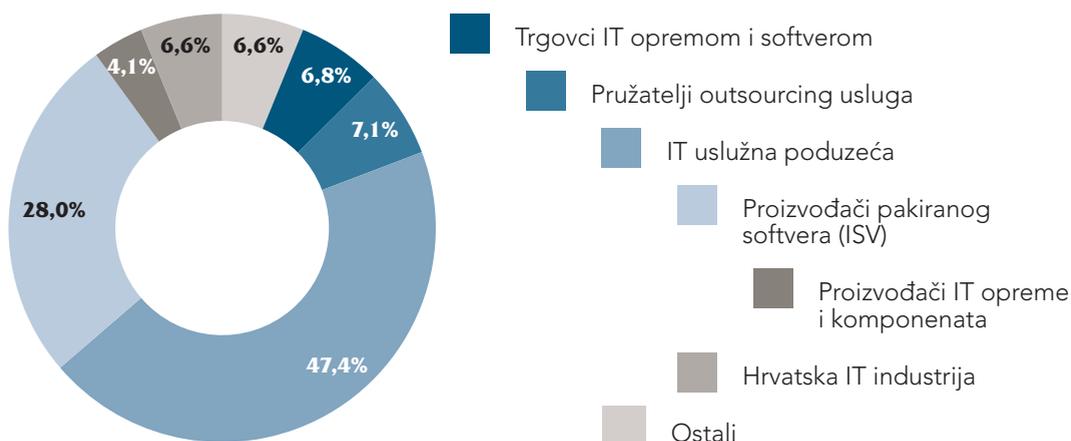
Broj zaposlenih u hrvatskoj IT industriji, 2019. godini iznosio je 33.031, uz godišnji rast od 9,1 posto. U proteklih pet godina povećan je za 9.116 osoba. Od toga njih 27.240, odnosno oko 83 posto radilo je u IT uslužnim tvrtkama (IT uslužne tvrtke + *outsourcing* tvrtke

+ softverski *vendori*). U proizvodnji IT opreme i komponentata bilo ih je 1.348 ili oko četiri posto, u trgovini IT produktima 2.251 ili oko sedam posto, dok je u kategoriji „Ostali“ radno mjesto našlo 2.190 ili osam posto radnika.

Broj zaposlenih u hrvatskoj IT industriji u posljednjih pet godina

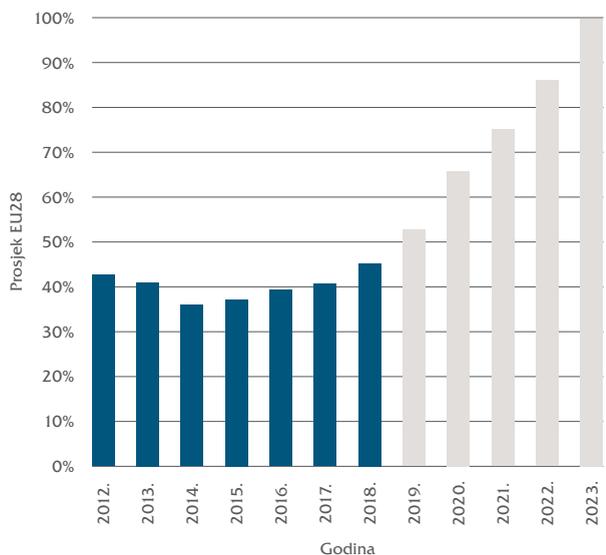
Struktura broja zaposlenih prema kategorijama poduzeća, 2019.

Dinamičan rast IT industrije dovoljan za skromno približavanje prosjeku EU28

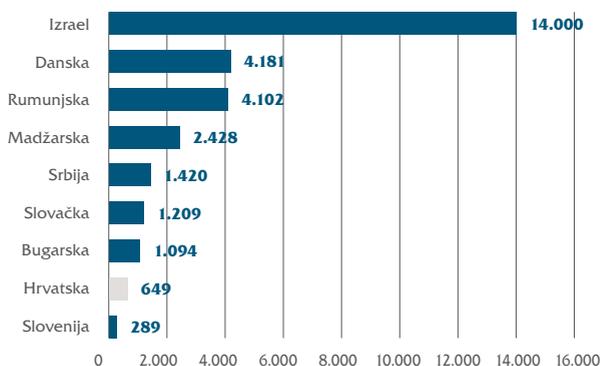
EU28 IT Gap indeks mjeri zaostatak hrvatske IT industrije u odnosu na prosječno kretanje IT industrije zemalja članica EU-a. Ovaj kompozitni indeks sastavljen je od više relevantnih pokazatelja *per capita*. U razdoblju 2012. - 2017. Gap indeks je stagnantan, a u 2018. godini hrvatska IT industrija dosegla je 45,2 posto prosjeka IT industrije u EU28, uz godišnji rast od 11,7 posto. Da bi u sljedećih pet godina dostigla taj prosjek, bio bi potreban prosječni godišnji rast EU28 IT Gap indeksa od 17,2 posto.

EU28 IT Gap indeks 2012. - 2023. (EU28 prosjek = 100%)

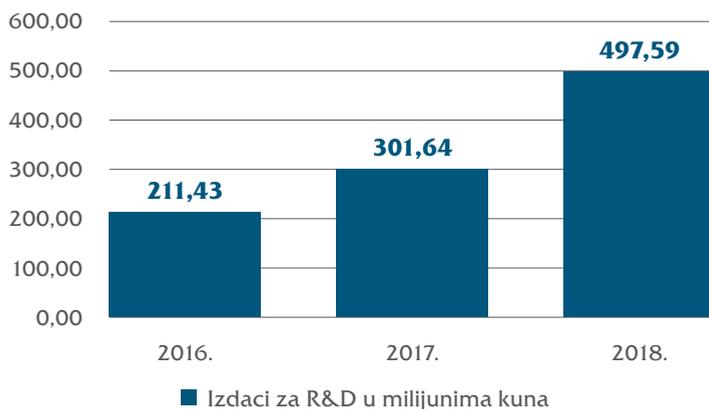

U 2019. izvoz računalnih usluga iz Hrvatske u apsolutnom iznosu (649 milijuna eura) bio je viši samo od Slovenije (289 milijuna kuna), a znatno niži nego li u razvijenim zemljama kao što su Izrael (oko 14 milijardi) i Danska (4,2 milijarde), a kamoli Irska s više od 60 milijardi kuna. Sve tranzicijske zemlje, osim Slovenije također su prestigle Hrvatsku.

Izvoz računalnih usluga (mil. €) u odabranim zemljama, 2019.

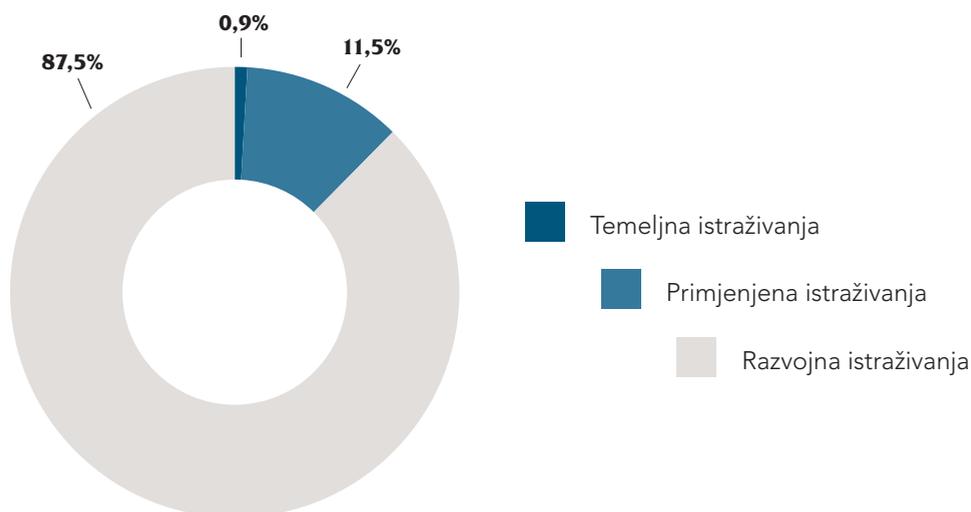

Izdaci za istraživanje i razvoj hrvatske IT industrije 2016. - 2018.

Izdaci za istraživanje i razvoj hrvatske IT industrije u 2018. iznose gotovo pola milijarde kuna i udvostručeni su u odnosu na 2016. godinu. U strukturi

ulaganja daleko najveći dio otpada za razvojna istraživanja. Na poslovima istraživanja i razvoja bilo je zaposleno 1.799 radnika.

Napomena: u trenutku izrade publikacije podaci za 2019. godinu nisu bili dostupni.

Ukupni prihod (mil. kuna) hrvatske IT industrije po županijama, 2019.

Hrvatska IT industrija koncentrirana je u Gradu Zagrebu, sjedištu IT tvrtki koje ostvaruju gotovo 80 posto ukupnog prihoda IT industrije. U Zagrebu se ostvaruje 21,37 milijardi što je gotovo

četiri puta veći IT prihod od zbroja prihoda svih ostalih županija. U Zagrebu je sjedište 51 posto svih IT tvrtki u zemlji i tu radi 63 posto svih IT zaposlenika.

Specifičnosti IT industrije po županijama

1

Županije s tradicionalno jakim informatičkom bazom koje, naročito u posljednjih pet godina, pojavom novih tvrtki bitno poboljšavaju svoje performanse (Istarska, Osječko-baranjska, Primorsko-goranska, Splitsko-dalmatinska, Varaždinska, Zagrebačka). Ovdje je riječ o prožimanju „stare“ i „nove“ informatičke industrije kojoj dodatnu dinamiku daje val novih brzo-rastućih, u pravilu izvozno orijentiranih tvrtki.

2

Županije s relativno jakim informatičkom bazom, koje su ostale na tradicionalnoj industriji s ispodprosječnim rastom i padajućim udjelom u domaćoj IT industriji (Dubrovačko-neretvanska, Međimurska, Sisačko-moslavačka).

3

Županije s relativno niskom informatičkom bazom, koje su s početkom rada nekoliko tvrtki naglo povećale svoje performanse i udjele u IT industriji zemlje (Brodsko-posavska, Karlovačka, Krapinsko-zagorska, Vukovarsko-srijemska, Zadarska).

4

Županije u kojima jedna tvrtka praktički predstavlja cijelu IT industriju (Bjelovarsko-bilogorska, Koprivnička-križevačka) i gdje performanse te tvrtke daju i dinamiku ukupne IT industrije županije.

5

Županije u kojima je IT industrija još u povojima (Ličko-Senjska, Požeško-slavonska, Šibensko-kninska, Virovitičko-podravska).

Ukratko o studiji

Ova brošura temelji se na studiji koju je naručilo Udruženje za informacijske tehnologije Hrvatske gospodarske komore (HGK) u studenome 2020. godine. Studija je u cijelosti nastavak, ažuriranje i dopuna *Analize hrvatske IT industrije 2008. - 2017.*, koja je izrađena u studenome 2018. godine.

Ciljevi studije su:

- pružiti uvid u obuhvat, obujam, demografiju i strukturna obilježja, razvojne trendove i dinamiku razvitka ukupne IT industrije
- osvijetliti ulogu, značaj i relativnu poziciju koju IT industrija ima u nacionalnom gospodarstvu
- pružiti međunarodnu komparaciju uloge i značaja IT industrije prema drugim usporedivim zemljama
- pružiti pregled izdataka za istraživanje i razvoj u hrvatskoj IT industriji
- pružiti pregled hrvatske IT industrije po županijama.

Konačni je cilj studije prikazati i ocijeniti doprinos IT industrije nacionalnim interesima koji se očituju u broju radnih mjesta, doprinosu društvenom brutoproizvodu i obujmu poreznih prihoda koje generira te razini tehnoloških kompetencija i razvojno-istraživačkog potencijala zemlje.

Nalazi ove studije mogu primarno poslužiti kao:

- podloga za pregovore između tvrtki iz IT sektora i njihovih industrijskih udruženja s predstavničkim tijelima i državnom administracijom, gospodarskim udruženjima, akademskom zajednicom, agencijama za razvoj i poticanje izvoza i stranih ulaganja, medijima i drugim dionicima u stvaranju povoljnih i poticajnih uvjeta za razvitak IT industrije i njena utjecaja na cjelokupni razvitak gospodarstva i društva
- podloga za artikuliranje razvojne strategije IT sektora, definiranje ciljeva i rokova, operativne razrade industrijske politike i njegova prožimanja s ukupnim gospodarstvom u procesu digitalne transformacije zemlje
- podloga za daljnju kvalitativnu analizu potencijala, determinanti i ograničenja poslovanja IT industrije i njena odraza na ukupno gospodarstvo
- osnova za međunarodne usporedbe dinamike i razine razvitka IT industrije
- polazište za daljnju, detaljniju mikroekonomsku analizu pojedinih segmenata i podsegmenata, odnosno pojedinih poduzeća unutar IT industrije.

Ukratko o metodologiji

Studija predstavlja analizu odabranog niza pokazatelja poslovanja (ekonomske aktivnosti poduzetnika) nefinancijskog sektora gospodarstva iz službenih GFI izvještaja, odnosno računa dobiti i gubitka IT tvrtki u Hrvatskoj, koje prikuplja, obrađuje i objavljuje FINA, i to od 2014. do 2019. godine. Ti su podaci: broj poduzetnika i broj zaposlenih te financijski pokazatelji poslovanja: ukupni prihodi, bruto dobit, novostvorena vrijednost, amortizacija, troškovi nabave robe, troškovi osoblja, neto plaće, operativna marža i izvoz. Ostali glavni domaći izvori podataka su Hrvatska narodna banka (HNB) i Državni zavod za statistiku (DZS). Za međunarodne usporedbe rabljeni su ovi glavni izvori podataka: Eurostat, *Structural Business Statistics*, za međunarodne usporedbe demografije tvrtki i financijskih pokazatelja poslovanja poduzeća; IMF, *Balance of Payments Statistics*, za usporedbe izvoza i uvoza računalnih usluga te OECD.Stat za usporedbe bruto domaćeg proizvoda.

U IT industriju uključene su tvrtke svrstane u sljedeće razrede Nacionalne klasifikacije djelatnosti - NKD 2007 (NACE Rev. 2):

- C 26.20 Proizvodnja računala i periferne opreme
- C 26.30 Proizvodnja komunikacijske opreme
- G 46.51 Trgovina na veliko računalima, perifernom opremom i softverom
- G 46.52 Trgovina na veliko elektroničkim i telekomunikacijskim dijelovima i opremom

- G 47.41 Trgovina na malo računalima, perifernim jedinicama i softverom u specijaliziranim prodavaonicama
- G 47.42 Trgovina na malo telekomunikacijskom opremom u specijaliziranim prodavaonicama
- J 58.21 Izdavanje računalnih igara
- J 58.29 Izdavanje ostalog softvera
- J 62.01 Računalno programiranje
- J 62.02 Savjetovanje u vezi s računalima
- J 62.03 Upravljanje računalnom opremom i sustavom
- J 62.09 Ostale uslužne djelatnosti u vezi s informacijskom tehnologijom i računalima
- J 63.11 Obrada podataka, usluge poslužitelja i djelatnosti povezane s njima
- S 95.11 Popravak računala i periferne opreme
- S 95.12 Popravak komunikacijske opreme

IT industrija se, dakle, sastoji od: (1) pružanja IT usluga (2) proizvodnje informatičke opreme i komponenata i (3) trgovine informatičkom opremom, komponentama i softverskim proizvodima. Ovako definiran obuhvat IT industrije odgovara OECD-ovoj definiciji IT industrije iz 2006. godine, bez djelatnosti telekom operatora. Neki elementi telekom industrije, poput trgovine i popravka komunikacijske opreme, uključeni su u IT industriju zbog činjenice da se njihovo poslovanje danas najvećim dijelom temelji na pametnim telefonima (koji su u osnovi računala), računalnim mrežama i softveru, koji su imanentni IT industriji. Dodatni razlog za njihovo uključivanje jest i to što su te tvrtke članice Udruženja za IT HGK.

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

UDRUŽENJE ZA INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE